

FEESTREDE

CONCERT

10 juli 2015
20 uur

Kerk van Heide

Feest van de Vlaamse
Gemeenschap

Feest van de Vlaamse Gemeenschap

De Vlaamse Leeuw, volkslied van de Vlaamse Gemeenschap.

Verwelkoming door de heer burgemeester Lukas Jacobs.

Feestrede Hoe Vlaams is de Guldensporenslag? door professor Paul Trio.

Paul Trio studeerde geschiedenis in Leuven en promoveerde met een proefschrift over de Gentse broederschappen in de late middeleeuwen. Hij werd assistent en vervolgens hoogleraar middeleeuwse geschiedenis aan de KU Leuven en de KU Leuven Campus Kortrijk.

Hij doceert onder meer kerk, religie en cultuur in de middeleeuwen en geschiedenis van de middeleeuwen en van de Nederlanden.

Zijn onderzoeksthema's zijn voornamelijk de geschiedenis van de middeleeuwen in de Nederlanden met een focus op het vroegere graafschap Vlaanderen binnen de domeinen volksreligie (schenkingen, bedevaarten, processies, dodenherdenking, enz.), corporaties, (semi-)kerkelijke instellingen en hun bewoners, studie en opleiding, armen- en ziekenzorg en dagelijks stedelijk leven.

Hij heeft een indrukwekkend aantal wetenschappelijke, internationaal erkende publicaties over de middeleeuwen op zijn naam staan, o. a. over broederschappen, abdijen en kloosters, universitaire studiefinanciering, stadsbestuur, armenzorg, watervoorziening en de inplanting van bedelorden en begijnen. Hij is mede-auteur en mederedacteur van een boek over de Guldensporenslag.

Bron: <http://www.kuleuven.be>

Concert door

An De Ridder, sopraan

Roeland Daems, piano

Programma

Mijn moederspraak	Peter Benoit-Julius Sabbe
Moeder	Paul Gilson-Lambrechts Lambrechts
'k En hoore u nog niet	Joseph Ryelandt-Guido Gezelle
Weemoed	Joseph Ryelandt-Guido Gezelle
Het jonge jaar	Lodewijk Mortelmans-Guido Gezelle
Het wielewaalt en leeuwerkt	Lodewijk Mortelmans
Aria van prinses Zonneschijn uit de opera Winternachtsdroom	August De Boeck
Derde fantasie	Peter Benoit
Cantilène de Francesca uit de opera La route d'émeraude	August De Boeck
Je dis que rien ne m'épouvante uit de opera Carmen	Georges Bizet
Sì, mi chiamano Mimi uit de opera La Bohème	Giacomo Puccini
Découverte uit de film Marie	Dirk Brossé
Klänge der Heimat uit de operette Die Fledermaus	Johann Strauss jr.

Gewoontegetrouw wordt het concert verzorgd door Kalmthouts talent met nationale en internationale faam. Deze keer is dat sopraan An De Ridder, die koos voor Roeland Daems als mede-solist en begeleider.

TOELICHTING BIJ HET PROGRAMMA

Wie had gedacht dat een programma rondom 11 juli in elkaar steken zo'n onderneming zou worden? De muziekbibliotheken blijken namelijk vol te liggen met vergeten partituren van liedbundels en opera's. Al grasduinend merkten we dat er veel muziek bij zit die het waard is gehoord te worden. Snel hadden we zoveel materiaal bij elkaar dat we een selectie moesten maken. Een waardevolle selectie ...

Het werd een combinatie van composities van grondleggers zoals Peter Benoit en Paul Gilson en onmiskenbare liedcomponisten als Lodewijk Mortelmans, de Prins van het Vlaamse kunstlied genoemd.

De zorgvuldig gekozen opbouw van de geprogrammeerde werken, vanaf het einde van de 19de eeuw tot aan het interbellum, met een enkel eigentijds werk, leidt ons langs Vlaamse én Franse teksten tot aan hoogromantische muziek van buitenlandse tijdgenoten.

Als eerste komt **Peter Benoit** (1834, Harelbeke-1901, Antwerpen) aan bod. Hij pleitte voor een herbronning vanuit het volkslied en de moedertaal om zo tot een eigen, niet door buitenlandse elementen beïnvloede Vlaamse toonspraak te komen. Het volkslied integreerde hij in zijn pedagogie en verwerkte hij in zijn composities.

Hij werd directeur van de Antwerpsche Muziekschool, die onder zijn gezag opgewaardeerd werd tot Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium en hij richtte het Nederlands Lyrisch Toneel op, de voorloper van de Vlaamse Opera.

Leven en werk van Peter Benoit kunnen treffend gesymboliseerd worden in zijn beroemdste lied Mijn moederspraak (1889). De tekst is van **Julius Sabbe** (1846, Gent-1910, Brugge), schrijver en flamingant door wiens toedoen in 1887 op de Grote Markt in Brugge een standbeeld is onthuld van Jan Breydel en Pieter de Coninck.

Een andere belangrijke pedagoog-componist is **Paul Gilson** (1865, Brussel-1942, Brussel).

Door zijn onderwijsopdracht aan de conservatoria in Brussel en

Antwerpen kwam hij niet zoveel toe aan componeren als hij had gewild. De opvallendste opflakking van zijn scheppingsvermogen valt dan ook samen met het uitbreken van "de Grote Oorlog". De ontreding van het land leidde er immers toe dat de muziekscholen een tijdlang hun deuren moesten sluiten.

Zowat de hele Belgische componistengeneratie van het interbellum is bij hem in de leer geweest. Zo heeft hij ook zijn vriend August De Boeck advies gegeven bij het componeren.

De liedtekst is van **Lambrecht Lambrechts** (1865, Hoeselt-1932, Gent), schrijver, dichter en librettist, o. a. voor Emiel Hullebroeck.

Naast religieuze koorwerken, waarin **Joseph Ryelandt** (1870, Brugge-1965, Brugge) zijn diepe geloof kon combineren met romantische harmonieën, schreef deze componist ook liederen op Vlaamse en Franse teksten. Hij had een voorliefde voor de poëzie van zijn stadsgenoot Guido Gezelle (1830, Brugge-1899, Brugge). Deze liederen, waarvan er vanavond twee worden uitgevoerd en die dateren uit 1907 en 1904, zijn van internationaal niveau.

Ook **Lodewijk Mortelmans** (1868, Antwerpen-1952, Antwerpen) componeerde vooral op gedichten van **Gezelle**, maar greep ook naar teksten van Goethe, van Eeden en Baudelaire.

Kwaliteiten in zijn liedkunst zijn de eenheid van tekst en muziek, de evenwichtige opbouw, de elegante melodie en de expressieve pianopartij. Zijn liederen behoren tot het beste van wat er in die jaren geschreven werd. Mortelmans werd dan ook zeer terecht de Prins van het Vlaamse lied genoemd.

Zijn pianowerken zijn veeleer intimistische miniaturen dan virtuoze pianostukken. Tot één van z'n bekendste behoort Het wielewaalt en 't leeuwerkt (1921).

August De Boeck (1865, Merchtem-1937, Merchtem) heeft zodanig veel mooie vocale muziek geschreven dat het moeilijk was te beslissen welke muziek van onder het stof te halen. Lieder en vioolcomposities hebben de laatste jaren nog wel op programma's gestaan. Daarom viel onze keuze op zijn opera's:

- In het sprookjesspel Winternachtsdroom (1902) vraagt prinses Zonnestraal

zich aan het begin van de opera af of ze ooit bevrijd zal raken uit het kasteel van sneeuw en ijs van Vriezeman. In een dromerige aria bejubelt het meisje een door haar geweven zonnebloem als symbool van hoop en leven. De componist laat die innige mijmering openbloeien tot één van de verrukkelijkste aria's uit de gehele Vlaamse muziek-dramatische literatuur: rijk aan heerlijk lyrisme, met de voor De Boeck zo eigen weidse bogen in de melodiebouw. Zonnestraals vervoering deint echter weg in treurnis om het uitblijven van koning Dageraad. In een dromerig naspel schildert het de piano het insluimeren van de prinses.

- De Boecks laatste opera werd gecomponeerd naar de roman *La route d'émeraude* (1921) van de Franstalige Vlaming Eugène Demolder. Het verhaal speelt zich af in Holland. De leerling kunstschilder Kobus, zojuist in het atelier van Rembrandts vriend Frans Krul aanvaard, wordt verliefd op een portret dat zijn meester geschilderd heeft van de lichtzinnige Francesca. Dat zij oprechte gevoelens veinsde, begrijpt hij pas wanneer hij met een gebroken hart achterblijft. Francesca heeft op dat moment de piraat Barbera leren kennen en bezingt in een cantilène, die het niveau bereikt van De Boecks allermooiste liederen, haar gevoelens voor de Spaanse zeerover, wat leidt tot een verheerlijking van haar geboorteland. Dit ongemeen meesterlijke fragment eindigt met Francesca's verleidelijke verzoek aan Barbera hem te mogen vergezellen.

De Franse componist **Georges Bizet** (1838, Parijs-1875, Bougival) laat zijn meesterwerk *Carmen* (1875) plaatsvinden in Sevilla.

De soldaat Don José is helemaal in de ban van de zigeunerin Carmen, wanneer plots Micaëla, een dorpsmeisje, een brief van zijn moeder komt brengen. Zij herinnert hem aan de mooie tijden die ze samen doorbrachten op het platteland. Don José geraakt echter meer en meer verstrikt in de netten van Carmen en de bende smokkelaars waarin zij zich bevindt. Bij Micaëla's laatste poging om hem te komen 'redden', bezingt ze haar angst voor deze onheimelijke plek, maar praat ze zichzelf moed in om niet voor haar rivale, Carmen, te zwichten.

Eén van de bekendste opera's van de Italiaan **Giacomo Puccini** (1858, Lucca-1924, Brussel) is *La Bohème* (1896). In de aria *Si, mi chiamano Mimi* – Ja, ze noemen mij Mimi - hoort u hoe Mimi, haar echte naam is Lucia, zich

aanvankelijk twijfelachtig voorstelt, nadat haar buurman Rodolfo haar heeft gevraagd iets over zichzelf te vertellen. Al gauw verliest de romantische ziel zich in een verhaal over haar hobby, bloemen borduren, over hoe ze in haar zolderkamertje over de daken kijkt en op de lente wacht en over hoe de eerste zonnestralen haar kussen!

Dirk Brossé (1960, Gent) bouwde een internationale reputatie op als componist en dirigent van filmmuziek. Hij schreef ook liederen, kamermuziek en symfonische werken die worden uitgevoerd en opgenomen in meer dan 40 landen. Universaliteit karakteriseert het werk van Brossé. Het korte intermezzo dat vandaag gespeeld wordt schreef hij voor de film Marie, de beste film op het Festival van Venetië in 1994.

Tot slot zijn we te gast op het bal van de extravagante prins Orlofsky in Wenen. **Johan Strauss jr.** (1825, Wenen-1899, Wenen) heeft met Die Fledermaus (1874) een werk geschreven dat al jaren in de top 3 van meest opgevoerde operettes staat.

Rosalinde is uitgenodigd op dat gemaskerd bal en tot haar verbazing ziet zij daar ook haar man, Eisenstein, die eigenlijk diezelfde avond rechtstreeks naar de gevangenis had moeten gaan. Eisenstein meent, ondanks het masker, zijn vrouw te herkennen. Zij reageert beledigd en doet alsof ze een Hongaarse gravin is. Om haar afkomst te 'bewijzen' zingt ze een Czardas: Klänge der Heimat.

Tekst: An De Ridder, juli 2015.

Mijn moederspraak

O moederspraak, mij lief als geen,
Diep roert m'uw zoet geluid!
Ware ook mijn hart als staal en steen
Gij dreeft den trots eruit.

Gij buigt mijn stijven nek zoo licht
Als moeder aan heur hart,
Uw vleien streelt me 't aangezicht,
En stil is alle smart.

Ik voel me nog een dartel kind;
Geen boze wereld meer!
Gij koost mij als een voorjaarswind:
Daar bloeit de vreugde weer!

Mijn oudje zegt me nog: "Komaan"
En vouwt mijn hand: "Uw beê!"
En: "Onze Vader" vang ik aan,
Lijk ik wel vroeger dêe!

Dat voel ik diep, dat wordt verstaan;
Zoo spreekt ons hartebloed;
Een hemelvrede waait mij aan,
En alles is weer goed.

Mijn moederspraak, zo rein en recht
Gij tolk van 't oude diet;
Als bloot een mond "mijn vader" zegt
Dat klinkt m'als engelenlied.

Zoo heerlijk streelt me geen gezang,
Zo kweelt geen nachtegaal!
En tranen vloeien langs mijn wang,
Gelijk de beek ten daal!

Moeder

een zoeter stem zong ooit een zoeter lied
noch schiep tot reiner levens vree
mijn barnend wee
dan die van mijn moeder
die van mijn oude goede moeder!

geen zoeter beeld had ooit een zoeter blos
noch werd voor blijder kroost op aard
door God gespaard
dan dat van mijn moeder
dat van mijn oude goede moeder!

'k En hoore u nog niet

'k En hoore u nog niet,
O nachtegale, en
de paaschzonne zit
in 't oosten;
Waar blijft gij zoo lange,
of hebt gij misschien
vergeten van ons
te troosten?

't En zomert, 't is waar,
't en loovert, 'ten lijdt
geen bladje nog uit
de hagen;
't zit ijs in den wind,
't zit sneeuw in de lucht,
't is stormen, dat 't doet,
en vlagen.

Toch spreeuwt het en vinkt
het luide, overal;
de merelaan lacht
en tatelt;
het muscht en het meest,
het koekoet in 't hout;
het zwaluwt en zwiert
en 't zwatelt.

Waar blijft hij zoo lang,
de nachtegale; en
vergeet hij van ons
te troosten?

't en zomert nog niet,
maar zomeren zal 't:
de paaschzonne zit
in 't oosten.

Weemoed

Mijn hert is als een blomgewas,
dat opengaand' of toegeloken,
de stralen van de zonne vangt
of kwijnt en pijn't en hangt gebroken!
Mijn hert gelijkt het jeugdig groen,
dat asem't in de dauw des morgens,
maar zwakt des avonds moegeleefd,
vol stof, vol weemoeds en vol zorgens.
Mijn hert... mijn herte is krank
en broos en onstandvastig in 't verblijden,
maar als 't hem wel gaaténe stond,
't kan dagenlang weer honger lijden!

Het jonge jaar

Wie is 't, dat blijde en blondgehaard
verschijnsel, dat, in 't groen getooid,
met lichten terd voorbij mij vaart
en looveren langs de lanen strooit?

Wie helpt er 't lieve lentekruid,
dat wegzit en verdoken al,
ten boomgaarde en ter gersvodde uit,
op 't hooge veld, in 't leege dal?

Wie is 't, die uit den akker haalt
't gepriemel van de koorenaar,
die wakker wordt en zegepraalt?
Wie is 't? Wie is 't? Het jonge jaar.

AN DE RIDDER begon haar carrière op jonge leeftijd als laureaat van Kammeroper Schloss Rheinsberg waar ze haar eerste ervaringen opdeed in Die lustige Weiber von Windsor van Nicolai en in Humperdincks Hänsel und Gretel.

Na haar debuut bij Opera Vlaanderen als Pamina in 2006 volgden rollen in Verdi's Falstaff met Opera Zuid in verschillende Nederlandse theaters. Ook Adèle in Johann Strauss' Die Fledermaus werd een succes, eerst bij Zomeropera Alden Biesen en daarna in het Hessisches Staatstheater in Wiesbaden. Met het European Opera Center toerde ze door Zuid-Europa.

Recente operarollen zijn o. a. Mimi in Puccini's La Bohème in Gent, de titelpartij in de operette Clivia in Brussel en Leuven en rollen in Wagners Walküre in het Aalto Theater in Essen en in Wagners Parsifal bij Kunsthuis opera Vlaanderen.

An was te zien en te horen in de live broadcasts van de Vrijdag van Vredenburg in Honeggers Jeanne d'Arc au bûcher en als sopraan-solo in Borodins Fürst Igor Suite met het Radio Filharmonisch Orkest. Ze heeft gezongen bij het Grachtenfestival in Amsterdam en bij de Operadagen Rotterdam. In het Concertgebouw Amsterdam zong ze in Charpentiers La descente de l'Orphée aux Enfers en als Pamina in Mozarts Die Zauberflöte.

Ze werkte samen met het Vlaams Radio Orkest, het Brandenburgisches Orkest en het Brabants Orkest. De sopraan-solo in de Mattheuspassie voerde ze uit met het Nederlands Symfonisch Orkest en Mozarts Requiem met het Magogo Kamerorkest.

Naast opera en concerten zingt An ook recitals, o. a. in Bozar, Royal Philharmonic Hall in Liverpool, in de Britten-Pears Foundation in Aldeburgh en voor Kunsthuis Opera Vlaanderen.

Onlangs nog was ze Micaëla in Carmen van Bizet voor Zomeropera Alden Biesen. In het seizoen 2015-2016 zingt ze in het Aalto Musiktheater in Duitsland in Puccini's La Bohème, in Rossini's Barbiere di Siviglia, in Richard Strauss' Elektra, in Prokofievs L'amour des trois oranges en in Verdi's Aida.

ROELAND DAEMS volgde zijn eerste pianolessen in de muziekacademie van Merksem. Aan het Lemmensinstituut in Leuven behaalde hij niet enkel de meestergraad piano en de meestergraad kamermuziek, maar ook de meestergraad orkestdirectie.

Als pianist begeleidt hij zangers, koren en solisten op concerten, examens of wedstrijden. Bij het Vlaams Muziektheater is hij al enkele seizoenen actief, aanvankelijk als pianist, tegenwoordig als muzikaal leider van opvoeringen van Die Csardasfürstin, Im weissen Rössl, Die lustige Witwe en recent nog van de succesvolle productie Op de purp'eren Hei.

Hij heeft de muzikale leiding bij koren en orkesten, onder andere op de zomerstages van de vzw Muzikamp en bij de musicalverenigingen Wysiwyg en Mithe.

Naast klassiekers als West Side Story, Anatevka, Jesus Christ Superstar en Jekyll and Hyde dirigeerde Roeland ook de producties Little women, I Love you, you're perfect, now change, Company, Bloedbroeders, Nonsens en Spring Awakening.

Hij creëerde recent met het jonge gezelschap Promitheus de Nederlandstalige versie van de succesmusical Thrill me.

Roeland is pianoleraar, begeleider en dirigent aan de muziekacademies van Brasschaat, Kapellen en Lier.